

GEMEENTE BEDUM

RAAD : 18 februari 2016
AGENDAPUNT : 11
RV NUMMER : 012

ONDERWERP : Voorontwerp inpassingsplan Noord-West 380 kV EOS-VVL

VOORGESTELD : Af te zien van het indienen van een reactie.
BESLUIT

TOELICHTING :

Inleiding

De Eemshaven is één van de belangrijkste locaties voor elektriciteitsproductie in Nederland en een schakelpunt in Noord-Europa. De vanuit de Eemshaven te transporteren hoeveelheid elektriciteit zal daarom de komende jaren stijgen, ook door de aanleg van windparken op zee. Deze ontwikkelingen passen in de strategie van de provincie Groningen (Concept Omgevingsvisie 2016-2020) om te komen tot een energyport. Om de transportcapaciteit van het hoogspanningsnetwerk in Noord-Nederland te vergroten dient een nieuwe hoogspanningsverbinding van 380 kV aangelegd te worden tussen de Eemshaven en Vierverlaten bij Groningen. In de Derde Structuurschema Elektriciteitsvoorziening staat de nieuwe verbinding opgenomen (Noord-West 380 kV). De voorbereidingen daarvoor zijn rond 2008 gestart met een zoektocht in het gebied tussen de Eemshaven en Vierverlaten om het tracégebied te verkennen. Er is sinds 2008 een ambtelijke werkgroep samen met TenneT (verantwoordelijke voor de technische voorbereiding) en het Ministerie van EZ. Er bestaat nu de mogelijkheid voor het indienen van een reactie. De oorspronkelijke deadline van 12 februari 2016 is in overleg met het Ministerie van EZ verlengd tot 26 februari 2016.

Uitgangspunt bij het inpassen van het nieuwe tracé is dat de nieuwe verbinding op veilige afstand van woningen blijft. Bij Noord-West 380 kV wordt gebruik gemaakt van nieuwe technologie en nieuwe bipole masten met een kleiner magneetveld (minder straling) dan de huidige 220 kV-verbinding op de 'oude' vakwerkmasten. Daardoor is het ruimtebeslag van het nieuwe tracé ook kleiner ten opzichte van de huidige vakwerkmasten. Ook zijn de masten minder zichtbaar in het landschap dan de huidige masten. In het gebied liggen geen grote woonkernen; het tracé loopt van Eemsmond, Delfzijl, Loppersum, Bedum, Winsum, Zuidhorn tot aan Groningen. De aanleg van de nieuwe hoogspanningsverbinding is van nationaal belang en daarom is de Rijkscoördinatieregeling van toepassing.

Startnotitie Milieueffectrapportage 2009 (MER)

In 2009 heeft de startnotitie voor de milieueffectrapportage Noord-West 380 kV verbinding ter inzage gelegen en is er een algemene voorlichtingsbijeenkomst geweest in het Trefcentrum in Bedum. Toen medio 2009 de startnotitie van TenneT gepubliceerd werd, bleek dat er in het gebied rondom Bedum gedacht werd aan twee opties voor de inpassing van de nieuwe 380 kV verbinding. De eerste optie was dat er naast de bestaande vakwerk hoogspanningslijn een tweede lijn zou worden geplaatst. In de startnotitie MER werd gesproken over "zo strak mogelijk bundelen met de bestaande 4-circuitsverbinding". Het argument van TenneT was een geheel nieuwe doorsnijding van het landschap te voorkomen. Vervolgens was er nog een tweede optie. Hierbij werd ter hoogte van Bedum de te onderzoeken corridor verbreed. Het begrip "bundelen" zou in de praktijk betekenen dat het bestaande tracé zou worden gehandhaafd én dat er een nieuwe hoogspanningslijn ten noorden van Bedum zou worden aangelegd. Dat zou betekenen: twee hoogspanningslijnen met een flinke ruimte ertussen. Beide opties werden als zeer onwenselijk bestempeld. Op 22 september 2009 is door de gemeente een zienswijze ingediend; hierin werd bepleit de volgende twee mogelijkheden in de MER te onderzoeken:

1. de hoogspanningsverbindingen ondergronds aan te leggen en
2. de hoogspanningsverbinding in elk geval niet te bundelen, geen twee lijnen naast elkaar, maar een combinatie van de oude en de nieuwe verbinding met nieuwe bipole masten aan te leggen, waardoor de oude hoogspanningsverbinding kan worden afgebroken.

Ook buurtvereniging Westerdijkshorn heeft toen een zienswijze ingediend met het verzoek vijf alternatieve tracés te onderzoeken en mee te nemen in de MER procedure. Ten eerste een volledig ondergronds tracé. Ten tweede een deels ondergronds tracé. Ten derde een tracé met een combinatie van de bestaande 220 kV verbinding met de geplande 380 kV verbinding, waarbij de omgeving Westerdijkshorn zoveel mogelijk wordt vermeden en/of zoveel mogelijk ontzien. Ten vierde een tracé langs de Eemshavenweg en als vijfde een tracé gecombineerd met de hoofdinfrastructuur van het gasnet. Op 29 oktober 2009 is een raadsbrede motie aangenomen waarbij werd verzocht een specifiek onderzoek te doen naar een ondergronds transport door zee. De hierboven genoemde inzet is het startpunt geweest om de onwenselijke plannen van TenneT uit 2009 ten goede te keren.

Bestuurlijk overleg 2010

N.a.v. de inspraak op de startnotitie MER in 2009 heeft TenneT en het Ministerie van Economische Zaken en VROM op 5 februari 2010 een bestuurlijk overleg gehouden met alle betrokken gemeenten (wethouders) en de provincie Groningen (gedeputeerde) over tracéalternatieven. Uit dit overleg is voortgekomen dat verder onderzoek plaatsvindt naar het combineren van 220 kV en 380 kV op één nieuw type mast ten noorden van Ter Laan en Westerdijkshorn. Het huidige 220 kV-tracé zal in dit alternatief worden verwijderd. Bij de 220 kV-verbinding ligt één woning onder de hoogspanningsverbinding (Ter Laan 25) en staan er 23 woningen binnen 200 meter van de huidige hoogspanningsverbinding. Op grond van huidige regelgeving zou deze woning bij handhaving van het huidige tracé geamoveerd moeten worden. Bij een nieuwe gecombineerde 220 kV- en 380 kV-verbinding, conform het voorbereidingsbesluit, staan nog 2 woningen binnen 200 meter afstand tot het hart van de nieuwe verbinding. Met de woning- en grondeigenaren zijn gesprekken gevoerd en betredingstoestemmingen vastgelegd t.b.v. alle onderzoeken.

Masten en magneetveldzone

Bij nieuwe 380 kV-verbindingen zal worden gebruik gemaakt van nieuwe bipolemasten. De bipolemast is zodanig ontworpen dat de geleiders dicht bij elkaar en verticaal opgehangen kunnen worden. Daarmee wordt het magneetveld grotendeels uitgedoofd. In vergelijking met de vakwerkmast is het magneetveld flink verminderd bij een bipole mast. De masten staan circa 350 meter uit elkaar en krijgen een hoogte van circa 53,5 meter bij Westerdijkshorn tot circa 56,5 meter bij het Boterdiep. In de gemeente Bedum zijn 12 bipole-mastposities gepland. Er staan momenteel 14 vakwerkmasten binnen de gemeentegrens.

Voorbereidingsbesluit 2012

Voordat een tracé definitief wordt vastgesteld, wordt een voorbereidingsbesluit genomen door de Minister van EZ en I&M. Dit voorbereidingsbesluit wordt genomen om te voorkomen dat zich ruimtelijke ontwikkelingen voordoen die het gebied minder geschikt maken voor de hoogspanningsverbinding. Het voorbereidingsbesluit heeft een geldigheidsduur van één jaar en is al een aantal jaren achter elkaar genomen (2012, 2013, 2014, 2015 en 2016). Het voorbereidingsbesluit betreft een zone van 230 meter (2 x 115 meter aan weerszijden van het midden van de verbinding) voor een gecombineerde verbinding van 220 kV en 380 kV op één mast ten noorden van Ter Laan en Westerdijkshorn. Aangegeven is dat de bestaande 220 kV verbinding geamoveerd zal worden, zodra het nieuwe 380 kV-net in werking is. Alle voorbereidingsbesluiten zijn gepubliceerd in de Noorderkrant, het eerste voorbereidingsbesluit (2012) is ondersteund door een informatieavond in het Trefcentrum (6 november 2012). Het tracé zal uiteindelijk definitief vastgelegd worden in een inpassingsplan. De onderbouwing en motivering zal ook plaatsvinden in de toelichting bij het inpassingsplan en de MER. Tussen 2012 en 2016 zijn verschillende onderzoeken in het kader van de MER uitgevoerd in samenwerking met gemeenten, provincie en natuur- en landschapsorganisaties. Het voorontwerp van de MER ligt nu voor.

Onderzoek ondergrondse verbinding 2008-2015

Er zijn de afgelopen jaren verschillende onderzoeken uitgevoerd naar het ondergronds verkabelen van een 380 kV-kabel. In 2008 is aangegeven maximaal 20 km 380 kV-kabel ondergronds aan te kunnen leggen in het ringsysteem zoals in Nederland aanwezig is. Deze 20 km is volledig toegepast bij de Randstad 380 kV-verbinding. Onlangs heeft TenneT aangegeven dat maximaal 20 km ondergrondse aanleg niet meer als strikt maximum hoeft te worden gehanteerd. TenneT geeft echter ook aan dat ondergronds verkabelen in de landelijke 380 kV-ring zeer ongewenst is i.v.m. leveringszekerheidsrisico's. De minister heeft TenneT toch verzocht een quick scan uit te voeren voor de ring Noord-West 380 kV.

In deze quick scan (TenneT, quick scan 380 kV-verkabeling, november 2015) is onderscheid gemaakt tussen het technisch en ruimtelijk ondergronds verkabelen. Uit de technische analyse blijkt dat met een grote mate van zekerheid kan worden gesteld dat het ondergronds verkabelen van de 380 kV-verbinding niet mogelijk is voor grotere afstanden. TenneT adviseert, indien alsnog wordt besloten tot verkabeling, maximaal 10 km 380 kV-kabel ondergronds toe te passen. Op verzoek van de minister is tevens een volledige ruimtelijke analyse uitgevoerd over het gehele traject. Uit de ruimtelijke analyse blijkt dat er geen grote ruimtelijke knelpunten zijn in het 40 km lange traject. Zo worden Ter Laan, Westerdijkshorn en het complex van FrieslandCampina Domo ontzien door het verleggen van de nieuwe 380 kV-verbinding ruim ten noorden van beide locaties. Ook het aantal 'belaste' woningen daalt in de gemeente Bedum van 23 naar 0. Mogelijke meerwaarde van ondergrondse verkabeling liggen op het gebied van beleving en zicht. TenneT geeft aan dat dit onvoldoende meerwaarde heeft ten opzichte van het huidige bovengrondse tracé.

TenneT concludeert dat het de 100% leveringszekerheid niet kan garanderen; de betrouwbaarheid neemt af bij ondergrondse aanleg in vergelijking met bovengrondse aanleg. Daarnaast liggen de kosten van ondergrondse aanleg uiteindelijk, bij een 4 circuits verbinding, een factor 2 hoger dan bij een bovengronds tracé. Het Ministerie van EZ staat op het standpunt dat de leveringszekerheid voorop staat; uitval kan voor de Europese energievoorziening zeer grote gevolgen hebben. Ondergrondse aanleg kan van toepassing zijn bij het oplossen van ruimtelijke knelpunten. Daarnaast moet, volgens het Ministerie, de ondergrondse aanleg financieel verantwoord zijn. Omdat het 380 kV hoogspanningsnetwerk de ruggengraat vormt voor de energievoorziening in Nederland, het geen substantiële verbetering is ten opzichte van de huidige 220 kV-verbinding, er geen grote ruimtelijke knelpunten zijn en de kosten circa 160 miljoen euro duurder zijn bij een 4 circuits verbinding, maakt ondergrondse aanleg geen deel uit van de voorgestelde inpassing van de nieuwe hoogspanningsverbinding.

Milieueffectrapport (MER) 2012-2015

Het tracé is in het inpassingsplan bepaald op basis van de MER-procedure. In deze procedure wordt het milieubelang een volwaardige rol gegeven in de afweging. Milieueffecten zijn daarbij effecten op zowel de mens (veiligheid, gezondheid, hinder) als de leefomgeving (bodem en water, natuur, landschap en archeologie). Natuur- en landschapsorganisaties in de provincie Groningen zijn betrokken bij de uitgevoerde onderzoeken, o.a. naar landschap en ecologie. De MER wordt vanaf dit voorjaar formeel ter inzage gelegd samen met het inpassingsplan. Dan is er ook de mogelijkheid tot inspraak (bezwaar, beroep) aanwezig.

Voorontwerp Inpassingsplan 2015

De nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding dient, zoals hiervoor al vermeld, definitief vastgelegd te worden in het inpassingsplan. Het inpassingsplan komt, samen met het onderliggende milieueffectrapport (MER) en de ontwerp-vergunningen (te verlenen door de gemeente, Waterschap, Ministerie) ter inzage te liggen vanaf het voorjaar van 2016. Bij de besluitvorming wordt de rijkscoördinatie-regeling (artikel 3.35 van de Wro) toegepast. Er is intensief overleg, zowel formeel als informeel, over het inpassingsplan, de uitgevoerde MER en de (concept) omgevingsvergunning aanvragen, gezamenlijk met DEAL, Winsum en Zuidhorn. Nu alle gegevens van de verschillende uitgevoerde onderzoeken bekend zijn, is het voorontwerp voor het inpassingsplan naar zowel het college van B&W als de gemeenteraad gestuurd.

Tot 26 februari a.s. heeft het college en de raad de mogelijkheid een reactie te geven. Een zienswijze (wettelijke zienswijzeprocedure) kan pas worden gegeven, als het ontwerp-inpassingsplan wordt gepubliceerd (mei 2016).

Planning

De definitieve vergunningaanvragen (o.a. mastposities) zijn op vrijdag 29 januari 2016 ingediend via het Omgevingsloket bij de verschillende gemeenten. De aangevraagde omgevingsvergunning wordt getoetst aan het in voorbereiding zijnde inpassingsplan en niet aan het vigerende bestemmingsplan. Naar verwachting zal dan in het voorjaar van 2016 (mei) de MER-procedure, gelijktijdig met de omgevingsvergunning voor de masten en het Rijks-inpassingsplan worden gepubliceerd door het Ministerie van EZ. Er worden ook weer informatieavonden georganiseerd. Het Ministerie van EZ coördineert alle procedures. Inspraak volgt in de zomer van 2016 (ontwerpbesluit met mogelijkheid voor een ieder tot indienen zienswijzen, verwerken inspraak en vaststellen besluit), eventueel beroep in het najaar en winter van 2016-2017. Tegen het inpassingsplan en de overige besluiten staat rechtstreeks beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Advies

De Minister stelt het college en de raad in de gelegenheid een reactie op het voorontwerp te geven. Ambtelijk en bestuurlijk is er vanaf 2009 overleg geweest met het Ministerie van EZ en TenneT over de nieuw aan te leggen hoogspanningsverbinding. Het huidige bovengrondse tracé is tot stand gekomen op basis van een integrale milieu- en beleidsafweging van tracéalternatieven en ambtelijk en bestuurlijk overleg. Er is een (concept) Milieu Effect Rapport opgesteld en onderzoek uitgevoerd naar een mogelijke ondergrondse oplossing. Het Ministerie van EZ staat op het standpunt dat de leveringszekerheid voorop moet staan, dat een korte (maximaal 10 km) ondergrondse verbinding in het Noord-West tracé mogelijk is, er echter geen grote ruimtelijke knelpunten zijn en aanleg financieel onverantwoord is (per kilometer 2 keer duurder dan bovengronds). De ondergrondse aanleg maakt dan ook geen deel uit van de voorgestelde inpassing van de nieuwe hoogspanningsverbinding. Wij kunnen ons daarin vinden.

Voor Bedum biedt de nieuwe verbinding voor de meeste inwoners en bedrijven een verbetering; het 220 kV-tracé wordt verwijderd en gecombineerd met de nieuwe 380 kV-verbinding ten noorden van Ter Laan en Westerdijkshorn. De magneetveldzone van de nieuwe bipole masten is flink kleiner dan de traditionele vakwerkmasten. Dit effect wordt nog versterkt doordat de nieuwe verbinding op grotere afstand tot woningen wordt aangelegd waardoor er (na amovering van de 220 kV-verbinding) geen belaste woningen in de gemeente meer zullen zijn. Uit het MER blijkt dat de verbinding Noord-West 380 kV niet leidt tot een onaanvaardbare situatie; de aanleg en de ingebruikname van de verbinding staat een goede ruimtelijke ordening niet in de weg, zeker gezien de amovering van het huidige 220 kV-tracé. De door het college van B&W en raad ingebrachte bedenkingen in 2009 (onderzoek naar mogelijkheid tot ondergrondse verkabeling en, bij bovengrondse aanleg, gecombineerde 220 kV- en 380 kV-aanleg) zijn in 2012 verwerkt in het uiteindelijke voorontwerp inpassingsplan. Wij stellen u dan ook voor om af te zien van het indienen van een reactie.

Bedum, 19 januari 2016

Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,

De secretaris,

De burgemeester,

R. Wiltjer

drs. H.P. Bakker

Bijlagen: - Voorontwerp Inpassingsplan Noord-West 380 kV, 23 november 2015
- Kopie brieven, zienswijze B&W, Westerdijkshorn en raad.